

Els punyals imprecisos

Xavier Bertran

Edicions del Bullent

1

L'estiu dels punyals

Quan llança els ganivets, cada gest d'en Dean sembla fet per a una foto de concurs, però em jugo el coll que no ho ha assajat davant del mirall, com ens recomana l'amo del circ, sinó que és d'aquells païos que té una elegància espontània.

El texà és un fenomen amb els punyals. Mai no he vist ningú que retalli tan ajustada la silueta humana dibuixada a la roda, ni que llanci els deu estilets a un ritme tan viu.

Tot i que jo prefereixo un altre número que el públic aprecia menys, el de rebentar globus en moviment. Els globus no tenen una trajectòria definida, dibuixen espirals imprevisibles impulsats pel corrent d'aire que els sacseja, però en Dean Redfeather endevina cap a on es desplaçaran. Té una intuïció màgica, que combina amb la precisió absoluta dels punyals, i no dic que ho combini amb cap càlcul perquè ni l'ordinador més potent podria calcular la suma dels moviments, a la velocitat amb què llança els ganivets.

Des que ha arribat al circ no m'he perdut un sol dels seus entrenaments. Després em toca córrer a preparar els meus números de titelles però, quan l'americà munta la parada a la pista, ho deixo tot per anar a veure'l.

–Fes-me d'ajudant, Boy –m'ha demanat avui–. No té gaire emoció, sense ningú lligat a la roda.

–Gràcies, però per entrenar-te tens prou amb la silueta dibuixada.

–No t'ho creguis. L'actitud és diferent. Hi poso més atenció quan sé que un error pot ser fatal.

Com per il·lustrar-m'ho, ha clavat l'últim dels punyals just al cor de la silueta.

–Has actuat amb ajudants, Dean?

–Quasi sempre. El número autèntic és amb una persona lligada a la roda; aquí està el dramatisme que vol el públic. M'ajudes a assajar, Hans? –li ha preguntat al funàmbul.

–Vaig a preparar el meu assaig –l'austriac, com jo, ha refusat la demanda.

En Dean té totes les virtuts dels artistes americans, la passió per l'espectacle, la perfecció tècnica, la disciplina de llarguíssimes sessions d'entrenament, el sentit del ritme de les pel·lícules de Hollywood... El que no té és el físic alt i ros del xicotot ianqui típic; és morè, i tan prim com musculat; la primesa li dona una agilitat que una figura corpulenta li trauria.

–Serafi, necessito un ajudant. Vols posar-te a la roda?

El noi ha mirat el cercle de fusta amb alguna prevenició, però ha acceptat amb un cop de cap.

–Fantàstic! Acosta't, que t'hi lligaré.

Coi d'en Dean, al final l'ha trobat! Havia de ser així; estem al circ i sempre es pot trobar un voluntari disposat a jugar-se el coll, per arriscat que sigui un exercici.

Quin amor al perill tenim la gent del circ! Per a la majoria de les persones, el risc de mort és un fantasma remot que no preocupa, a què rarament dedica un pensament, però per a nosaltres és com un parent que sopa cada nit a taula.

Entens què vull dir, oi? No juguem amb la mort gens ni mica, no frivoltzem amb el perill, dediquem una enormitat d'hores a perfeccionar els exercicis fins que adquirim els automatismes que fan quasi impossible un accident mortal, però el risc no desapareix del tot, l'accident sempre és possible i, de fet, se'n produeixen amb regularitat.

Si t'atures a pensar-hi, el cent per cent de la població corre el perill de patir un accident, els funcionaris i les mestresses de casa tant com els saltimbanquis. Qualsevol persona pot morir atropellada per un automòbil o aixafada per un voladís que es desprèn al seu pas; la diferència és que els artistes de circ som conscients del risc de viure i, la resta de la població, no ho és. Tant trapezistes com domadors i funàmbuls, conformen la seva ment a aquest convidat que sopa cada nit amb ells, i la cultura del perill s'encomana a tota la colla, també als pallassos i als malabaristes que, sobre el paper, tenim especialitats més segures; també a la senyora Popi, la dona de l'amo, que treballa de taquillera, també a la vella Maragda, la seva mare, que ja no està per exercicis i es limita a llegir

les cartes del tarot a l'entrada del circ. Tots pertanyem al circ, a tots ens ha marcat aquesta insòlita professió.

En Serafí és un xicot de la neteja; la seva feina és deixar la pista i les graderies polides després de cada funció. Ell aspira a més, de segur que sí; ell voldria ser trapezista i efectuar salts mortals triples entre els aplaudiments del públic, però al noi li falten totes les qualitats que calen: la força, la coordinació muscular, els reflexos, l'agilitat... absolutament totes.

Somnis a banda, ell sap que mai no serà trapezista i es conformaria amb una actuació de menys lluíment, amb la que fos mentre pogués sortir a la pista a actuar, però l'amo no està per romanços i només el deixa participar a la desfilada final, vestit de pallasso, per fer número. Tot el que ha de fer és somriure als espectadors, saludar amb les mans i completar una volta a la pista. El noi és un bunyoler, però la volta a la pista la fa bé.

Vet aquí perquè en Serafí no s'hi ha pensat gaire a acceptar la proposta del texà. Era la cosa més propera a una actuació que li havien ofert mai.

La il·lusió no li ha tret la por, és clar. Quan la roda s'ha aturat, després que en Dean li llancés dues sèries de deu punyals, la cara d'en Serafí estava blanca com la llet desnatada, però penso que el xicot no hauria canviat la intensitat d'emocions d'aquells cinc minuts per una nit de passió amb la Nicole Kidman.

El circ Kozmyk s'ha instal·lat aquest estiu en un camp ras a mig camí entre Terrassa i Sabadell. Inaugurarem la temporada demà passat, el dijous 23 de juny, la tarda de la revetlla de sant Joan, i hi estarem tot el mes de ju-

liol, a funció diària els feiners i funció doble els caps de setmana. El mes d'agost tornarem a la carretera, a fer la costa, lones amunt i avall quasi cada dia per arreplegar el màxim de turistes.

L'amo ha preparat la temporada amb tres incorporacions de qualitat, Els Punyals Voladors d'en Dean Redfeather, els Matrioniks, que són una nombrosíssima família russa de malabaristes, i Soraya, La Reina dels Lleons.

Els Matrioniks sols formen la meitat del circ. Pel nombre, gairebé, i sobretot per la gresca i l'alegria que els acompanya. L'atracció està formada pel matrimoni Jalekov i els seus vuit fills, nois i noies, el més petit de nou anys.

Tots actuen. La mare havia estudiat ballet clàssic a Kíev i ha dissenyat uns números que combinen el malabarisme amb la dansa. Amb música de Txaikovski, representen la dansa dels cignes sense deixar de llançar-se pilotes, anelles o torxes enceses, i, curiosament, també uns llargs ganivets russos com mitges espases, no destinats a clavar-se, és clar, sinó a ser entomats al vol.

Serà l'estiu dels punyals, ja ho veus.

Amb l'arribada dels Jalekov, el circ s'ha tenyit de ros. La família sencera és rossa com la llum de l'aurora, i remarca l'efecte deixant-se tots la cabellera llarga. El pare els sotmet a una disciplina ferrenya a l'hora d'entrenar i actuar, però la resta del dia i de la nit trobes els petits Jalekov jugant per tots els racons del circ; jo diria que a tots els racons alhora, com una plaga de formigues este-pàries rosses.

Beneïda plaga, però! El circ Kozmyk estava faltat de criatures des que la filla d'en Hans Krug va marxar a estudiar a Àustria. En Hans diu que no hi trobarà una escola millor que la del circ, però la mare no és de la mateixa opinió i l'ha enviada amb els avis perquè tingui un educació més regular i més germànica. La mare no ve de mena del món del circ, no cal que t'ho expliqui. És una bona dona, una *partenaire* eficaç del número de funambulisme del marit, però no pensa com els que tenim besavis i rebesavis que anaven de saltimbanquis de poble en poble.

Jo mateix. T'explicaré la meua història perquè et facis càrrec d'això que et dic. Els meus pares eren trapezistes de quarta generació i van patir un accident mortal quan jo tenia nou anys, per culpa d'un trapezi mal lligat.

L'Orestes, l'amo del circ, em va adoptar i m'ha criat com si fos fill seu, el que no vol dir que m'estalviï una sola de les esbroncades que fot a tort i a dret. Tots els amos de circs criden molt, i l'Orestes és un amo de consideració. Persegueix els errors com si fos una brigada completa de la policia judicial, i ho justifica dient que cada esbroncada estalvia un accident i salva una vida.

Una mica de raó té, i probablement aquesta és la feina dels amos dels circs, però no sé si fan falta tants brams ni tan forts.

M'hauria agradat continuar la tradició dels pares i ser trapezista com ells, ja veus que comparteixo el somni del pobre Serafi, però el trapezi només es pot aprendre amb mestres al costat que t'ensenyin dia a dia, i en el circ Kozmyk ja no n'hi havia. A falta dels pares, vaig ser un

nen que explicava les seves tristors als ninots de peluix i que, sense adonar-se'n, estava representant aquelles mateixes històries en un teatret de titelles o dialogant davant del públic amb Lluç Barretina, el meu ninot de ventríloc.

Potser el circ Kozmyk no és l'escola més elitista del món, però aquí he après un ofici per a tota la vida. Al Kozmyk o a qualsevol circ del planeta sempre hi haurà feina i sou per a en Boy, el xicot que es va quedar orfe als nou anys.

Prou de tristeses, però. Tornem a l'alegria dels Jalekov. Per qüestió d'edat m'entenc, sobretot, amb les tres noies, la Yirina, l'Alèxia i la Vaniuska, de divuit, disset i quinze anys si ho recordo bé, tres preciositats rosses que em tenen atabalat, ara ho dic en el bon sentit.

Què puc dir d'elles? Adoro la cultura russa, oberta, extravertida, que t'atorga la confiança a la tercera paraula per poc bé que li caiguís. En Serafi i jo som els únics representants del jovent indígena i les russetes s'han fet càrrec de seguida de la situació. Les adoro.

Si ho he de reconèixer tot, també el texà ha aportat alegria al circ; és un paio de la broma, obert i camarada. Fa una altra broma que els russos, potser, més agressiva; en Dean té instint de gallet, busca el protagonisme i pica, però sempre el veuràs enmig de totes les tertúlies i totes les rondes de cervesa. Ha reanimat les timbes de cartes; és clar que prefereix el pòquer als vicis locals, al truc, la botifarra i el mus, i, si pot ser, carregant les apostes.

No és que els veterans es facin pregar gaire. A en Quique i en Chus, els cordovesos de *Los Bólid*

Infierno, déu n'hi do com els tira el naip, amb el joc que sigui, el pòquer o la carta més alta; o al mateix Hans Krug, que té més vici que habilitat i ja ha traspassat uns quants bitllets a la butxaca de l'americà.

A l'austríac li agraden fins i tot les cartes del tarot. Quan la vella Maragda les exposa, en Hans l'escolta amb més atenció que si llegís el futur gravat amb totes les lletres en lloses de granit.

I això que sap que l'àvia s'inventa els pronòstics. Fa cinc anys, la Maragda no sabia què era un tarot. A l'amo se li va acudir vestir-la de zíngara i muntar-li una tauleta a la porta del circ, per entretenir els espectadors abans de la funció, i allí la tens, fent-se la misteriosa i dient el primer que li passa pel cap.

De voluntat, n'hi posa, això sí; la vella destapa cinc figures i cinc cartes de coll en dues línies simètriques, les repassa amb una ullada enigmàtica i es llança a xerrar fins que atabala el públic. L'índex de la mà dreta no para, assenyalant una carta rera l'altra, establint-hi relacions com si estiguessin lligades amb cordills, i d'aquí la iaia improvisa significats tal com raja.

Hi ha espectadors que riuen, però sempre n'hi ha que l'escolten com si els parlés l'oracle dels déus. En Hans és un d'aquests; la xerrameca de la Maragda l'impressiona, no ho pot evitar, i mira amb temor cada una de les cartes que li desvetllen els terribles secrets del Llibre del Destí.

Així és la fe; cap raonament la debilita. Fe en el tarot, fe en la xifra 13 o fe en les visites dels marciàns; estan per damunt de l'anàlisi i de la lògica.

Avui, la vella s'ha posat tràgica. A la segona fila de

cartes han sortit quatre piques i un sol cor, i ha començat a lamentar-se:

–Les espases dominen sobre els cors!

–Ja ho sents, Serafí, no tornis a ajudar en Dean, que corres perill –s’ha posat a riure la senyora Popi, filla de la Maragda i mare adoptiva meva, que no té gens de fe en les prediccions de sa mare.

Una ventada sobtada s’ha endut volant mitja baralla, i la vella Maragda s’ha tapat la cara amb les mans, esgarifada pel mal averany.

–Són els punyals voladors!

–Hölle! –ha renegat en Hans Krug–. Com es compleixi aquesta predicció tindrem un mort...

La senyora Popi ha deixat anar un rebuf burleta.

–Moltes prediccions del tarot tenen èxit, i sabeu per què? Perquè cadascú entén allò que desitja entendre.

–No diguis això, Popi –l’ha renyada en Hans, amb un calfred–. El tarot mostra forces ocultes que no sabem explicar. És perillós burlar-se’n.

–És veritat! I la més forta d’aquestes forces ocultes l’acabem de veure: la del vent que s’ha endut les cartes!

Les meves representacions de titelles serveixen igualment per entretenir el públic que s’acosta al circ. Actuo en un teatret situat a prop de les taquilles, per distreure les criatures mentre els pares compren les entrades.

Acostumo a representar els contes clàssics, però em diverteix més improvisar un argument a partir dels fets del dia; els nens riuen i encara més els companys que s’acosten a veure-ho, perquè les caricatures que els faig, de vegades, són més exactes que una fotografia.

Peperoni, el pallasso, amb una gran maleta buida i un paraigua estampat de flors a les mans, està a punt de sortir a actuar.

El mag Marrag el veu i l’avisava:

–Penses sortir amb una americana groga? No ho facis mai, home, que porta mala sort.

Peperoni es canvia d’americana de pressa i corrents, però el mag Marrag encara li diu:

–I aquestes sabates canviades de peu... Això és fatal!

–És un efecte còmic –li explica Peperoni–. Fa riure els espectadors.

–Ets un imprudent. No es pot jugar amb les forces ocultes de la natura.

–On estan aquestes forces ocultes?

Peperoni es posa a buscar-les dins dels calaixos i sota les catifes, però no les troba. Tanmateix, es canvia de peu les sabates per no temptar el destí.

El senyor Borrombon, el director de pista, crida:

–Pallassos a escena! Ja us toca sortir!

–Ara hi vaig! –crida Peperoni, agafant la gran maleta buida i el paraigua estampat de flors, però Bambolina, la presumida, li assenyala la camisa:

–T’has cordat malament els botons, en traus equivocats. Arregla-te’ls, que això porta desgràcies.

–He de sortir a actuar! –es queixa el pallasso.

–És un instant, home. Corda-te’ls bé, no siguis que ensopeguis i et trenquis una cama.

Peperoni es descorda la camisa de dalt a baix, però per tornar-se-la a cordar s’ha de treure els

guants de pallasso, que no el deixen manipular els botons.

Quan s'ha cordat, s'ha tornat a posar els guants i ha agafat de nou la gran maleta buida i el paraigua estampat de flors, el mag Marrag el renya.

–I ara has canviat els guants de mà. Per què cries el mal temps? Ets un irresponsable. Que vols patir un accident?

Peperoni es canvia els guants de mà, torna a agafar la maleta i el paraigua i Bambolina l'avisava:

–No obris mai el paraigua sota cobert ni dins d'una casa, perquè et plouran els problemes.

–Ara el tanco! –diu Peperoni, atabalat del tot, sense adonar-se que el té tancat.

Nerviós, obre i tanca el paraigua quatre vegades per assegurar-se que el du com cal, agafa la maleta i crida:

–Ja estic a punt! Ara surto!

–Espera un instant, amic meu, que comprovo que tot ho tens bé –Bambolina li fa una ullada general.

–És que tinc molta pressa. Ja hauria d'haver sortit!

–Tot ho veig bé, per fi. Ja pots sortir!

Però també el mag Marrag vol assegurar-se que al seu amic no li ocorrerà cap desgràcia.

–Espera. En quants plecs has doblegat el mocador?

–No ho sé. En dos... En tres... En quatre... No ho recordo.

–Comprova-ho. Això sí que és important. Els mocadors han de tenir exactament tres plecs, ni un més ni un menys.

Peperoni s'ha de tornar a treure els guants per mirar els plecs del mocador.

–Tenia tres plecs, estava bé! –exclama alleujat.

–Aleshores, tot està perfecte. Ara sí, endavant, surt a la pista!

–Surt a la pista! –confirma Bambolina mentre Peperoni s'acaba de posar els guants i agafa la gran maleta buida i el paraigua estampat de flors.

–Equilibristes a escena! Ja podeu sortir! –crida el senyor Borrombon, el director de pista.

–Ep, un moment, que jo encara no he actuat! –avisava Peperoni.

–Ni actuaràs més aquí. Els artistes del meu circ han de ser puntuals.

Peperoni marxa deprimat de l'escenari, i el mag Marrag comenta a Bambolina:

–S'ha quedat sense feina, pobre! Estava segur que avui li ocorreria una desgràcia, quan l'he vist amb aquella americana groga i les sabates canviades.

–Ho estava buscant. No es pot anar pel món amb la camisa mal cordada i els guants del revés.

–Que no es queixi, però; hauria pogut ser pitjor. Sort que duia el mocador ben plegat.